

Prevenција: Kad (u)pijem znanje, odbijam alkoholiziranje

Provoditelj: Udruga "Ne-ovisnost"

Godina provedbe: 2018

Kratki opis programa

Projekt Kad (u)pijem znanje, odbijam alkoholiziranje je inovativni je i suvremeni projekt usmjeren na smanjenje broja mladih osoba koje posežu za alkoholom nagrađuju i pozitivno ponašanje vezano uz smanjenu konzumaciju alkohola i jačanje stavova o nekonsumaciji alkohola.

Partneri i suradnici u projektu su Filozofski fakultet Osijek i Ekonomska i upravna škola Osijek kao partneri projekta te II. gimnazija Osijek kao suradnik projekta.

Sažetak programa

Opis i cilj projekta je suzbijanje i sprječavanje pojave ovisnosti o alkoholu među djecom i mladima te rizičnog ponašanja djece i mladih vezano uz eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti.

Specifični ciljevi projekta su:

1. Manji broj učenika započetih s konzumiranjem alkohola za vrijeme trajanja projekta u eksperimentalnoj skupini u odnosu na kontrolnu skupinu.
2. Broj mladih s promjenjenim stavovima o konzumaciji alkohola na kraju projekta bit će veći u eksperimentalnoj nego u kontrolnoj skupini.
3. Kroz promidžbenu kampanju upoznati širu javnost o projektnim aktivnostima.
4. Poticati zdrave oblike ponašanja kroz tjelesnu aktivnost
5. Poticati zdrave oblike ponašanja kroz igranje igara koje potiču pozitivno ponašanje vezano uz smanjenu konzumaciju alkohola i jačanje stavova o nekonsumaciji alkohola

Izravni korisnici projekta su 180 učenika prvih razreda srednje škole u Osijeku, strukovnog usmjerenja, njihovi razrednici i stručna služba škole (dalje u tekstu: Eksperimentalna skupina). Osim navedenih, poradi evaluacije u inku projekta, u projektu će sudjelovati i učenici (130) koji će činiti kontrolnu skupinu, a također su učenici drugih razreda srednje škole u Osijeku, gimnazijskog usmjerenja. Neizravni korisnici obuhvaćeni projektom su šira javnost koju ćemo upoznati s projektnim aktivnostima.

Glavne projektne aktivnosti:

- 1.1. Pripremne aktivnosti
- 1.2. Inicijalni razgovor s razrednicima prvih razreda srednjih škola gimnazijskog i strukovnog usmjerenja i stručnom službom škole (implementacija projektnih aktivnosti u školski kurikulum)
  - 1.2.1. Prezentacija projekta i upoznavanje s aktivnostima i ciljevima projekta
  - 1.2.2. Upoznavanje s njihovim dužnostima i poziv na suradnju
    - 1.2.2.1. Zadaća razrednika je osigurati slobodan termin za provedbu aktivnosti-sat razrednika
    - 1.2.2.2. Motiviranje učenika na potpisivanje i poštivanje ugovora o sudjelovanju u natjecanju za razred s najvećom promjenom stavova o konzumaciji alkohola – NAJperspektivniji razred
    - 1.2.2.3. Sudjelovanje u završnim aktivnostima projekta (proglašenje pobjednika, otkrivanje nagradnog iznenađenja za pobjednika, sudjelovanje u aktivnosti Plešimo zajedno)
  - 1.3. Informiranje učenika drugih razreda srednjih škola
    - 1.3.1. Prezentacija projekta i upoznavanje s aktivnostima i ciljevima projekta – obećavanje nagrade (jednodnevno putovanje za jedan razred iz Ekonomske i upravne škole)
    - 1.3.2. Potpisivanje ugovora o sudjelovanju u natjecanju za NAJperspektivniji razreda
  - 1.4. Natjecanje za NAJperspektivniji razred (aktivnosti usmjerene održavanju motivacije i edukacije korisnika)
    - 1.4.1. Izrada panoa za praćenje uspješnosti i podizanje motivacije učenika u natjecanju (uz ostale oblike praćenja, učenici će vršiti samoprocjenu kako bi održali usredotočenost i motivaciju na natjecanju)

- 1.4.2. Grupni rad kroz radionice na teme:
  - 1.4.2.1. Uvodna radionica
  - 1.4.2.2. Razvoj kritičkog mišljenja
  - 1.4.2.3. Razvoj stava i rješavanje sukoba
  - 1.4.2.4. Racionalno emocionalna integracija
  - 1.4.2.5. Socijalna podrška

Uz vodstvo izvoditelja projekta u enici igraju različite igre koje potiču na pozitivno ponašanje vezanog uz smanjenu konzumaciju alkohola i jačanje stavova o nekonzumaciji alkohola.

1.4.3. Proglašavanje NAJperspektivnijeg razreda i dodjeljivanje nagrade (razred koji ima najveću promjenu stavova u načinu doživljavanja alkohola unutar jedne škole bit će nagrađen za najperspektivnije ponašanje) u aktivnosti Plešimo zajedno.

1.4.4. Evaluiranje tijeka natjecanja (posjete razredima koje sudjeluju u natjecanju s ciljem provjere trenutnog stanja u natjecanju i podizanja motivacije za nastavak sudjelovanja u natjecanju –ukupno tri puta)

1.4.5. Nagradno putovanje

1.5. Vidljivost projekta

1.6. Evaluacija (Procesna i uinka)

Nositelj projekta je Udruga za borbu protiv ovisnosti Ne-ovisnost unutar koje su zaposleni voditelj i izvoditelj projekta, Ines Arbanas, voditeljica Savjetovališta i administrator u Udruzi Ne-ovisnost i Iva Vuković, mag. psych. Partneri i suradnici u projektu su Filozofski fakultet Osijek i Ekonomska i upravna škola Osijek kao partneri projekta te II. gimnazija Osijek kao suradnik projekta. Projekt obuhvaća veliki broj volontera, a to su studenti FFOS-a, Katedre za psihologiju, koji su sudjelovali u izradi evaluacije i dijelu projektnih aktivnosti (60 sati u neposrednom radu s učenicima i 90 sati u pripremi i obradi upitnika o stavovima o konzumaciji alkoholnih pića te o samoj konzumaciji, demografske upitnike i vršnjačkog utjecaja) te korisnici usluga smještaja Udruge za borbu protiv ovisnosti Ne-ovisnost koji će sudjelovati u organizaciji proglašenja NAJperspektivnijeg razreda i aktivnosti Plešimo zajedno.

1. Županije provedbe

Osječko-baranjska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 01.09.2017

Datum završetka: 31.08.2018

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Partneri su: Filozofski fakultet Osijek i Ekonomska i upravna škola Osijek te II. gimnazija Osijek kao suradnik projekta.

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Osječko-baranjska županija; grad Osijek Projekt Kad (u)pijem.. je razvijen na temelju projekta Imam stav i biram biti zdrav inovativan je i suvremeni projekt usmjeren na smanjenje broja mladih osoba koje posežu za duhanskim proizvodima nargu i nepušačkog ponašanje. Projekt se provodio u gradu Osijeku u razdoblju od 8.11.2016. do 7.10.2017. u kojem su sudjelovali učenici prvih razreda srednje Ekonomske i upravne škole Osijek. Znanja koja samo stekli u ovom projektu su iskoristili kako bi projekt unaprijedili i razvili ga vezano uz problem ovisnosti o alkoholu.

Godina u kojoj se program provodio: 2016.-2017.

Broj obuhvaćenih korisnika: 186

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet:

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Škola

9. Rizici i zaštitni imbenici na koje program cilja

Rizici i imbenici: Individualne osobine, obiteljski rizici i imbenici; školski rizici i imbenici, rizici i imbenici u zajednici, adolescencija - kritičan period

Adolescencija je vrijeme burnih psiholoških i fizioloških promjena praćeno jakom nesigurnošću i nestabilnošću te stalnim preispitivanjem vlastitog identiteta. Takvo je okruženje plodno tlo za sklonost raznoraznom eksperimentiranju u ponašanju, pa tako i onom s alkoholom. Iako eksperimentiranje ne vodi nužno u ovisnost, pripito ili pijano stanje uvijek je izvor potencijalno rizičnog ponašanja.

Zagovornici teorije socijalnog učenja ili učenja po modelu navode kako su vršnjaci, odnosno razredne kolege vrlo značajan model ponašanja vezanog uz konzumaciju alkohola. Gledaju i svoje vršnjake kako počinju s konzumacijom alkohola, adolescenti mogu osjetiti pritisak da i oni eksperimentiraju s istim (Strategija okruženja). Koncept ovisnosti polazi od činjenice kako pojedinci ne započinju sa zlouporabom štetnih sredstava i/ili sredstava ovisnosti isključivo zbog svojih individualnih osobina, već i zbog socijalnog konteksta u kojemu žive i koji kroz složenu mrežu socijalnih odnosa i socijalnih pritisaka kataliziraju sklonost prema uzimanju, pretjeranom uzimanju ili zlouporabi štetnih tvari.

Zaštitni imbenici: visoka razina motivacije, povezanost s vršnjacima konvencionalnih stavova, potkrepljuje pozitivno ponašanje, odnosno nekonzumiranje alkohola, zadržati pozitivne učinke (nekonzumiranja alkohola) sudjelovanja u projektu zbog samog zadovoljstva uspjehom u natjecanju

Temeljna pretpostavka teorije učenja uvjetovanjem jest da će ono ponašanje koje je pozitivno potkrepljivano imati veću vjerojatnost javljanja. Nagradivanjem razreda atraktivnim nagradama za pozitivno ponašanje i promjenu stavova, takvo ponašanje postaje poželjno i vrijedno.

S aspekta razvojne psihologije poticanje pozitivnog ponašanja, odnosno nagrađivanje pozitivnog ponašanja vezanog uz konzumaciju alkohola i promjenu stavova, polučiti će bolje rezultate ako se u obzir uzme da su razvojno adolescenti skupina koja se radije orijentira na sada i ovdje nego na budućnost pa će tako pozitivne kratkotrajne posljedice kao što je nagradno putovanje polučiti bolje rezultate u oblikovanju ponašanja nego zastrašivanje lošim dugotrajnim posljedicama na zdravlje koje mogu uslijediti u budućnosti.

10. Procjena potreba

Način provedbe: Alkoholizam je najteži socijalni ovisnički problem gotovo posvuda u svijetu. Poznato je da alkoholizam jedne osobe svojim poteškoćama nanosi patnje još 4 do 5 osoba iz okoline. Istraživanja u našoj sredini pokazala su da u Hrvatskoj ima 6% ovisnika o alkoholu, a oko 15% muškaraca starijih od 20 godina prekomjerno pije alkoholna pića. Izraženo u apsolutnim brojkama, u Hrvatskoj ima oko 250.000 ovisnika o alkoholu, a zbog ugroženosti cijele obitelji, osobito djece, taj se broj ugroženih bliži milijunu stanovnika. Svjetska zdravstvena organizacija upozorava da je problem alkohola postao vrlo akutan u svim područjima ljudskoga života, da je alkohol tekuća droga, da je najveći broj kriminalnih radnji povezan s alkoholom, da je više od polovine svih smrtonosnih nesreća, nesreća na radu i nesreća u prometu, te više od polovice svih ubojstava i samoubojstava uzrokovan zlouporabom alkohola, da ovisnost o alkoholu spada među najveće probleme sadašnjeg svijeta, da osobito zabrinjava činjenica što alkoholna pića počinju uživati u sve mlađem uzrastu. Budući da je mlada populacija u intenzivnom rastu i razvoju, to treba shvatiti kao ozbiljan rizik od upuštanja i u druga sredstva ovisnosti. Time mlada i adolescentna populacija zbog svoje nezrelosti i neizgrađenog vlastitog stava prihvaća ovakvo ponašanje kao normalno ponašanje, te da je ono na način opuštanja i zabave. Doba adolescencije donosi želju za samopotvrđivanjem i izgradnjom stavova pa je prema tome pijenje alkohola jedan od njihovih koraka prema nezavisnosti i zrelosti. Među vršnjacima eksperimentiranje je potaknuto radoznalošću, željom za dokazivanjem te među sobnim pritiskom. Alkohol može potaknuti opuštenost i

esto se u tim situacijama stje u nova poznanstva i prijateljstva. No od negativnih utjecaja alkohola naj eš e su to prometne nesre e pod njegovim utjecajem, delikventna ponašanja te prekršajne i kriminalne radnje. Javlja se sukob zrelih i nezrelih želja, onog što mladi žele i onog što se o ekuje od njih. U estalije i redovitije pijeње, koje izaziva želja da se iskuse djelovanje alkohola, koja se doživljavaju pozitivna, otvara put "problematičnom pijeњу". Mladi su osobito skloni istodobnoj uporabi više sredstava ovisnosti i pove ano uzimanje jednog utje e na uzimanje drugog. „ESPAD (European School Survey Project an Alcohol and other Drugs) istraživanje, provedeno 2015. godine u pojedinim europskim zemljama, pa tako i u Hrvatskoj, pokazalo je porast pijeња alkohola me u mladima. Po istraživanju u Hrvatskoj u dobi 15 – 16 godina 92% mladih u Hrvatskoj je konzumiralo alkoholna pi a. U zadnjih 30 dana konzumiralo je alkohol 55% mladih (15-16 god.), a opilo se njih 16% u zadnjih 30 dana. Vrlo su male postotne razlike u konzumiranju alkohola te opijanju izme u dje aka i djevoj ica u toj dobi. Prema Istraživanju o zdravstvenom ponašanju u enika (HBSC) iz 2014. godine Hrvatska se nalazi me u tri i šest zemalja u kojima se najviše u enika opija i pije svaki tjedan. Rezultati istraživanja pokazuju i skromne pozitivne pomake u smanjenju pijeња alkohola, posebno u težoj upotrebi alkohola u vrlo ranoj dobi (trinaest godina i ranije). Istraživanje o Uporabi sredstava ovisnosti u op oj populaciji RH Instituta Pilar pokazalo je da prosje na dob konzumiranja alkohola me u odraslima koji su barem jednom konzumirali alkohol bila je 16 godina i 1 mjesec. Najve i je udio odraslih prvi put je konzumirao alkohol u dobi izme u 15 i 17 godina 38,09%. Istraživanje je obuhvatilo ispitanike u dobi od 15 do 64 godine i u svim dobnim skupinama bilo je najviše onih ispitanika koji su prvi puta konzumirali alkohol u dobi izme u 15 i 17 godina što pokazuje da je ve niz godina upravo ta dob rizi na za po etak konzumiranja alkohola. Životna prevalencija konzumiranja alkohola na razini cijelog uzorka iznosila je 86,3%, odnosno ve ina ispitanika iz cijelog uzorka navelo je da su nekada tijekom života konzumirali alkohol. Me u mla im odraslim ispitanicima (izme u 15 i 34 godine) životna prevalencija konzumiranja alkohola iznosila je 86,8%. U dobnoj skupini ispitanika izme u 15 i 24 godine velika ve ina ispitanika (84,1%) navelo je da su nekada tijekom života konzumirali alkohol. Me u mla im odraslima (izme u 15 i 34 godine), ispitanici su relativno naj eš e prvi puta konzumirali alkoholno pi e u dobi izme u 15 i 17 godina (44,4%), a potom u dobi od 14 ili manje godina (30,9%). Prosje na u estalost konzumacije alkohola u dobi ispitanika od 15 do 24 godine jednom mjese no ili rje e alkohol je konzumiralo 30,51%, 2 – 4 puta mjese no 32,5%, a 2 – 3 puta tjedno 13,6%. Kao dob za po etak svakodnevne konzumacije pi a na uzorku od 15 – 34 godine, izme u 15 – 17 godine njih 3% je svakodnevno konzumiralo alkohol, 18 – 21 godine njih 2,9% iz ega se vidi da je najviši postotak svakodnevne konzumacije alkoholnih pi a u dobi 15 – 17 godina. U estalost konzumacije šest ili više aša alkoholnih pi a za redom, na uzorku od 15 – 24 godine ispitanika iznosio je 19,2% za jedno mjese nu konzumaciju, 13,4% za jedno tjednu konzumaciju. Tako er, ovaj projekt je razvijen na iskustvu prošlogodišnjeg projekta prevencije u kojem su nam sami u enici naveli kako lako dolaze do alkohola i da je alkohol ve i problem od ovisnosti o pušenju.

O ekivani rezultati: Rezultati koji se o ekuju su:

-Manji broj u enika zapo et e s konzumiranjem alkohola za vrijeme trajanja projekta u eksperimentalnoj skupini u odnosu na kontrolnu skupinu.

-Broj mladih s promjenjenim stavovima o konzumaciji alkohola na kraju projekta bit e ve i u eksperimentalnoj nego u kontrolnoj skupini.

Dugoro ne promjene koje e nastati provedbom projekta temelje se na pretpostavci da ako skupina adolescenata koja e sudjelovati u ovome projektu promjeni stavove o konzumaciji alkohola za vrijeme trajanja projekta, a to vrijeme je za njih utvr eno kao kritičan period, duže e zadržati zdrave i pozitivne oblike ponašanja vezana uz konzumaciju alkohola. Tako er, za o ekivati je da e se još neko vrijeme zadržati pozitivni u inci sudjelovanja u projektu zbog samog zadovoljstva uspjehom u natjecanju. Osim toga, utjecaj vršnjaka u adolescentskoj dobi je izuzetno izražen pa bi "NAJperspektivnija generacija" mogla imati pozitivne u inke i na one generacije koje ne sudjeluju u projektu. Samim nazivom projekta Kad (u)pijem znanje, odbijam alkoholiziranje (naziv projekta je biran prema preferencijama mladih) nastojimo privu i mlade na razmišljanje o promjeni stava prema konzumaciji alkohola. U projektu bez negacija, afirmiramo pozitivno ponašanje jer se u istraživanjima pokazalo kako zabranjivanjem i naglašavanjem rije i NE kod adolescenata može dobiti kontraefekt.

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 24

12. Ciljevi programa

Opis: Opisi i cilj projekta je suzbijanje i sprječavanje pojave ovisnosti o alkoholu među djecom i mladima te rizičnog ponašanja djece i mladih vezano uz eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti

Specifični: Specifični ciljevi projekta su:

1. Manji broj učenika započet s konzumiranjem alkohola za vrijeme trajanja projekta u eksperimentalnoj skupini u odnosu na kontrolnu skupinu.
2. Broj mladih s promjenjenim stavovima o konzumaciji alkohola na kraju projekta bit će veći u eksperimentalnoj nego u kontrolnoj skupini.
3. Kroz promidžbenu kampanju upoznati širu javnost o projektnim aktivnostima.
4. Poticati zdrave oblike ponašanja kroz tjelesnu aktivnost
5. Poticati zdrave oblike ponašanja kroz igranje igara koje potiču pozitivno ponašanje vezano uz smanjenu konzumaciju alkohola i jačanje stavova o nekonzumaciji alkohola

13. Ciljana skupina

Srednja škola

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Izravni korisnici projekta su učenici prvih razreda srednje škole u Osijeku, strukovnog usmjerenja, njihovi razrednici i stručna služba škole (dalje u tekstu: Eksperimentalna skupina). Osim navedenih, poradi evaluacije uinka projekta, u projektu će sudjelovati i učenici (130) koji ćeiniti kontrolnu skupinu, a također su učenici drugih razreda srednje škole u Osijeku, gimnazijskog usmjerenja.

Ekonomska i upravna škola je sudjelovala u prošlogodišnjem projektu te na temelju rada s učenicima prvih razreda smo razvili ovaj projekt. Sukladno problemima s alkoholom koje su nam oni sami naveli smo razvili aktivnosti ovog projekta. Pored toga, radili smo na istim učenicima s kojima smo radili prošle godine - sada su 2. razred SŠ. Projekt je bio uvršten u školski kurikulum. Učenici su na početku projekta potpisali Ugovor o sudjelovanju kako bi ih još dodatno motivirali za sudjelovanje u aktivnostima. Projekt je postavljen tako da bude kao natjecanje" između razreda najboljem u natjecanju obećava se nagrada, a sve s ciljem motivacije korisnika za sudjelovanjem u projektu.

U Ekonomskoj i upravnoj srednjoj školi u Osijeku sudjelovalo je ukupno N = 168 učenika, od kojih je bilo 102 učenica i 66 učenika. Učenice i učenici bili su u rasponu dobi od 15 do 17 godina, gdje je njih s 15 godina bilo N= 41, s 16 godina njih N= 112, s 17 godina njih N= 15. S obzirom na mjesto stanovanja, ukupno je sudjelovalo N=89 učenika iz Osijeka te N=79 učenika s prebivalištem izvan Osijeka (Brijest, Viškovci, Batina, Šepin, Šep.Martinci, Laslovo, Tenja, Bilje, Šeminac, Ernestinovo, Budimci, Josipovac, Sarvaš, Bizovac, Višnjevac, Andrijevac, Meće, Dalj, Vukovar, Punitovci, Samatovci, Cret, Bokinci, Petrijevc, Livana, Brijesće, Vladislavci, P.Moslavina, Antunovac, Topoline, Darda, Normanci, Livana, Piškorevci, Koška, Bijelo Brdo).

Prema podacima o učenicima kontrolne skupine iz II. gimnazije u Osijeku sudjelovalo je ukupno N = 106 učenika, od kojih je bilo 83 učenice i 23 učenika. Učenice i učenici bili su u rasponu dobi od 15 do 16 godina, gdje je njih s 15 godina bilo N= 22 i s 16 godina N= 84. S obzirom na mjesto stanovanja, ukupno je sudjelovalo N=77 učenika iz Osijeka te N=29 učenika s prebivalištem izvan Osijeka.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 168

15. Metode korištene u programu

Radionica, Medijska kampanja, natjecanje, informiranje

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i uinka

18. Metoda evaluacije

Vrednovanje postignuća i rezultata projekta i njegov utjecaj na ispunjavanje ciljeva natječajna vršeno se eksperimentalnom metodom. Evaluacija projekta je izuzetno važan dio provođenja ovog projekta. Procesna evaluacija je bila interna organizacijska iako dio procesne evaluacije je sadržan i u Nezavisnom evaluacijskom izvješću.

Vrednovanje u ovom slučaju je proveo partner na projektu izv. prof. dr. sc. Silvija Ruđević, dipl. psiholog-profesor, zajedno s volonterima – studentima Odsjeka psihologije s Filozofskog fakulteta u Osijeku.

Način evaluacije:

S obzirom na ciljeve projekta za evaluaciju je korišten kvazi-eksperimentalni nacrt koji je detaljnije prikazan na Slici 1. K1/E1 predstavlja točke prikupljanja podataka prije intervencije, odnosno početna radionica, a K2/E2 nakon intervencije, odnosno održanih aktivnosti projekta. Pri tome su kao sudionici evaluacije sudjelovali učenici drugih razreda dviju srednjih škola koji su podijeljeni u kontrolnu i eksperimentalnu skupinu. No, treba napomenuti da sudionici ove evaluacije nisu podijeljeni u dvije skupine po slučajaju (engl. non-random assignment) već su u evaluaciji korištene postojeće grupe, odnosno razredi dviju škola. Odabir razreda je bio prigodni.

Podaci od sudionika prikupljeni su anketom i upitnicima. S obzirom na specifične ciljeve projekta, odnosno praćenje konzumacije alkoholnih pića prije i nakon intervencije sve ankete/upitnici su šifrirani prema unaprijed zadanom ključu. Pri tome je sudionicima istaknuto da je njihovo ispunjavanje dobrovoljno, a da je sudjelovanje u evaluaciji važno zbog poboljšanja drugih sličnih projekata. Sudionicima je također naglašeno da neće biti ikakvih negativnih posljedica ukoliko ne sudjeluju u evaluaciji.

Ciljevi, kao i postavljene hipoteze provjeravati će se kroz usporedbu eksperimentalne i kontrolne skupine.

Pretpostavka je, a što će biti i provjereno demografskim upitnikom, da se eksperimentalna i kontrolna skupina ni po čemu drugom ne razlikuju osim po utjecaju koji je vršen na eksperimentalnu skupinu projektnim aktivnostima. S obzirom da se skupine po etno ne razlikuju, ako nastane razlika između eksperimentalne i kontrolne skupine ona će se moći pripisati sudjelovanju u projektu te će se uvidom u upitnike o stavovima o konzumaciji alkoholnih pića te o samoj konzumaciji i vršnjačkog utjecaja moći odrediti i smjer nastale razlike i potvrditi postavljene hipoteze, a time i ispuniti ciljevi natječaja.

Provedba projekta će se pratiti i vrednovati analizom objektivnih indikatora, definiranih u skladu s očekivanim rezultatima:

1. broj učenika koji će sudjelovati u projektnim aktivnostima u odnosu na planirani broj
2. broj učenika koji će sudjelovati u potpisivanju ugovora o sudjelovanju u natjecanju za NAJperspektivniji razred u odnosu na planirani broj
3. broj ispunjenih demografskih upitnika u odnosu na planirani broj
4. broj ispunjenih upitnika o stavovima o konzumaciji alkohola u odnosu na planirani broj
5. broj ispunjenih upitnika o konzumiranju alkohola u odnosu na planirani broj
6. broj ispunjenih evaluacijskih lista u odnosu na planirani broj
7. broj dodijeljenih nagrada u odnosu na planirani broj
8. broj medijskih istupa u odnosu na planirani broj

Vjerodostojnost objektivnih indikatora dokazivati će se potpisnim listama (podaci: ime i prezime, dob, mjesto prebivališta, potpis).

Pregledavati će se potpisne liste korisnika, evaluacijski listići, demografski upitnici, upitnici o stavovima o konzumaciji alkoholnih pića te o samoj konzumaciji i vršnjačkog utjecaja, ugovor o sudjelovanju u natjecanju i broj dodijeljenih nagrada.

19. Evaluatori

Unutarnji i vanjski

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Evaluacija u inka:

Postoji izvješće vanjske evaluacije partnera na projektu Filozofskog fakulteta u Osijeku, Odsjek za psihologiju doc.dr.sc. Silvije Ruđević (Prodekanica za razvojno-stručni rad na FFOS).

Hi-kvadrat testom ispitano je razlikuju li se eksperimentalna i kontrolna skupina s obzirom na broj onih koji su prestali, odnosno pošli konzumirati alkohol. Pri tome je utvrđena značajna razlika između dviju skupina, $\chi^2(2) = 9,03$; $p < 0,05$. Konkretno, u usporedbi s kontrolnom skupinom, u eksperimentalnoj skupini veći broj sudionika je prestao, a manji broj pošlo konzumirati alkohol. Osim toga, iako razlika među skupinama nije statistički značajna veći postotak mladih koji i dalje konzumiraju alkohol iz eksperimentalne skupine je smanjio količinu pijaća (33,9%) od mladih iz kontrolne skupine (20%). Treba napomenuti da su mladi koji su prestali konzumirati alkohol u obje skupine ujedno bili i mladi koji su u tri mjeseca prije početka projekta konzumirali najveći broj alkoholnih pića. Na primjer, u eksperimentalnoj skupini oni koji su prestali konzumirati alkohol su izvještavali o broju pića prije projekta u rasponu od 10 pa sve do preko 40. Ukupno uzevši, specifični ciljevi ovog projekta su postignuti.

Glavni rezultati:

Specifični ciljevi br. 1 i 2. su ostvareni kako se navodi u Nezavisnom evaluacijskom izvještaju: "Konkretno, u usporedbi s kontrolnom skupinom, u eksperimentalnoj skupini veći broj sudionika je prestao, a manji broj pošlo konzumirati alkohol. Osim toga, iako razlika među skupinama nije statistički značajna veći postotak mladih koji i dalje konzumiraju alkohol iz eksperimentalne skupine je smanjio količinu pijaća (33,9%) od mladih iz kontrolne skupine (20%). Treba napomenuti da su mladi koji su prestali konzumirati alkohol u obje skupine ujedno bili i mladi koji su u tri mjeseca prije početka projekta konzumirali najveći broj alkoholnih pića. Na primjer, u eksperimentalnoj skupini oni koji su prestali konzumirati alkohol su izvještavali o broju pića prije projekta u rasponu od 10 pa sve do preko 40. Ukupno uzevši, specifični ciljevi ovog projekta su postignuti."

Specifični cilj br. 3 je ostvaren na način da je promidžbena kampanja realizirana u skladu s planiranim aktivnostima, planiranim proračunom te vremenskim okvirima.

Specifični cilj br. 4 je ostvaren sukladno planiranoj aktivnosti 2.2.3. i 5.2.1. u sklopu koje je sudjelovala Udruga za promicanje kulture plesa Plesni Studio Sjaj koja je održala plesnu radionicu za korisnike projekta usmjerenu ka razvijanju zdravih životnih navika, odnosno bavljenja fizičkom aktivnošću, opuštanje i zabavu bez alkohola.

Specifični cilj br. 5 je ostvaren kroz sudjelovanje korisnika na radionicama na satovima razredne zajednice koje je za njih pripremila psihologinja i stručno vodila s ciljem poticanja pozitivnog ponašanja.

Procesnu evaluaciju smo proveli kroz interno organizacijsko vrednovanje.

Procesna evaluacija:

-Izrađeno 1000 komada letaka, jedan pokretni jumbo plakat - 12.10.2017.

-Pripremljeni svi materijali za natjecanje te napravljena priprema za natjecanje. Nabava materijala je učinjena 30.11.2017

-Razrednici drugih razreda srednjih škola prepoznali su korisnost projekta, uključili se u provedbu aktivnosti i upoznali se sa svojim obvezama tijekom trajanja projekta (U Ekonomskoj školi 30.10.2017. i 2.11.2017. U II. gimnaziji 14.11.2017.)

-Razrednici su osigurali slobodne termine na satovima razredne zajednice, motivirali učenika za natjecanje te su sudjelovali u završnim aktivnostima projekta. Ukupno je sudjelnicima provedeno 7 školskih sati

- 137 učenika te nastavnici, razrednici i ostali sudionici projekta (volonteri, Udruga, Plesni studio Shine) uključili su se u završnu aktivnost projekta 30.5.2018.

- 168 učenika Ekonomske i upravne škole su se upoznali s projektom i uključili su se u provedbu aktivnosti

- 168 učenika je potpisalo ugovor i upoznalo se sa svojim odgovornostima tijekom projekta ali i nagradnim iznemenjem koje ih je motiviralo za sudjelovanje u projektnim aktivnostima 4.12.-8.12.2017.

-Praćenje Panoa od strane učenika i razrednika: Tijekom trajanja natjecanja, odnosno od trećeg do osmog mjeseca trajanja projekta (studeni 2017. do travnja 2018. God) Aktivnost je kontinuirano praćena tijekom provedbe projekta; učenici su na tjednoj bazi ubacivali papiriće o konzumiranju alkoholnih pića i stavljali u kovertu

-Grupni rad kroz radionice na teme:

- 4.2.1. Uvodna radionica U četvrtom mjesecu provedbe projekta – 18.12.-21.12.2017.
- 4.2.2. Razvoj kritičkog mišljenja U petom mjesecu provedbe projekta – 15.01. -19.01.2018.
- 4.2.3. Razvoj stava i rješavanje sukoba U šestom mjesecu provedbe projekta – 12.02.-16.02.2018.
- 4.2.4. Racionalno emocionalna integracija U sedmom mjesecu provedbe projekta 12.03.-16.03.2018
- 4.2.5. Socijalna podrška U osmom mjesecu provedbe projekta 9.-13.4.2018.

168 učenika uključeno se u grupni rad kroz igranje igrica (u prilogu potpisne liste

-Evaluiranje tijeka natjecanja – posjete razredima koje sudjeluju u natjecanju s ciljem provjere trenutnog stanja u natjecanju i podizanja motivacije za nastavak sudjelovanja u natjecanju

U trećem mjesecu provedbe projekta:20.11.-24.11.2017. u Ekonomskoj i upravnoj školi Osijek; 28.11. 2017. u II. gimnaziji.

U šestom mjesecu provedbe projekta 12.02.-16.02.2018. . u Ekonomskoj i upravnoj školi Osijek

U osmom mjesecu provedbe projekta 9.-13.4.2018. Ekonomskoj i upravnoj školi Osijek 8.5.2018. u II. gimnaziji.

(U II. gimnaziji je bilo odgođeno završno testiranje učenika budući da su bili zauzeti drugim aktivnostima i izletom u školi.)

-168 učenika u eksperimentalnoj skupini i 106 učenika kontrolne skupine sudjelovalo je u evaluiranju tijeka natjecanja ispunjavanjem demografskih upitnika, upitnika o stavovima o konzumaciji alkoholnih pića te o samoj konzumaciji i vršnjačkog utjecaja. Prema potpisnim listama u projektu je sudjelovalo 274 učenika (168 u eksperimentalnoj i 106 u kontrolnoj) drugih razreda dviju srednjih škola iz Osijeka. No, anketu u barem jednoj točki mjerenja je ispunilo 365 učenika. Pri tome je 209 učenika sudjelovalo kao dio eksperimentalne skupine, a njih 143 kao dio kontrolne skupine.

-Šira javnost upoznata s glavnim aktivnostima, ciljevima i rezultatima projekta

-137 učenika te nastavnici i ostali sudionici projekta (volonteri, Udruga, Plesni studio Shine) uključili su se u aktivnosti plesa, opuštanja i zabave podržavajući i zdravije oblike ponašanja bez alkoholnih pića U devetom mjesecu provedbe projekta 30.5.2018.

- Od drugog mjeseca provedbe projekta do šestog mjeseca provedbe projekta 18.12.2017.-18.6.2018. (Jumbo plakat)

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokalnoj razini

Promoviran: da

Sadržaj i tijek kampanje: Suradnja s medijima ili drugim organizacijama, a vezano uz promociju projekta je bila uspješna. Projekt je promoviran putem pokretnog jumbo plakata na vozilu javnog gradskog prijevoza (GPP d.o.o) tijekom 6 mjeseci. Promoviranje je započelo 18.12.2017. i traje do 18.6.2018. Projekt je promoviran i putem objavljenih informacija o projektu na internet i facebook stranici udruge Ne-ovisnost. Medijska kampanja se dodatno temeljila na izradi letaka koji su podijeljeni roditeljima, učenicima, djelatnicima i profesorima Ekonomske i upravne škole i II. gimnazije.

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provedbe (HRK)

149.986,48

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK):

Županijsko financiranje (HRK):

Nacionalno financiranje (HRK): 149.986,48

Drugi izvori (HRK):